

XVI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia, Székelyudvarhely – beszámoló –

Az Erdély Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) Bányászati, Kohászati és Földtani Szakosztálya április 3-6. között tartotta éves szakmai konferenciáját, vándor jellegéből adódóan ezúttal Székelyudvarhelyen.

A rendezvény befogadója a Tamási Áron Gimnázium volt, mely régmúltú iskola alkalmas helyszínek bizonyult a 200 konferencia résztvevő, előadó befogadására.

A konferencia hagyományos módon kezdődött, április 3-án, csütörtökön délután érkeztek a résztvevők és az út fáradtságát kipihelve várták a pénteki napot, amely a szakmai kirándulásokról szólt.

A bányászati-kohászati szekció résztvevői Székelyudvarhelyről Székelyderzs felé vették az irányt, majd néhány Homoród-menti település érintésével Kőhalomra érkeztek. Ezután néhány szász falut látogattak meg, majd Székelykeresztúrról a Fehérmlykómentén érkeztek be Szejkefűrdőre, illetve Székelyudvarhelyre, meglátogatva Udvarhelyszék iptörténeti és kulturális értékeit.

Úgy geológiai, mint történelmi és néprajzi szempontból változatos vidéket jártak be a geológiai kirándulás résztvevői. A gondosan megszervezett, kirándulásvezetővel ellátott, Wanek Ferenc által vezetett földtani kirándulás első megállója Máréfalva volt, ahol székely kapuk társaságában kigyalogoltunk a Kőlikhoz és megfigyeltük a jól elkülönülő kavicsos zagyár-szinteket. Máréfalvát elhagyva a Cekend-tetőn, a Hargita-hegység vulkáni plató vidékén álltunk meg, majd megkóstoltuk Homoródfürdőn a Lobogó-forrás ásványvizét. Királyfűrdő völgyébe aláereszkedve opált gyűjtöttünk a Kövespatak oldalából majd a Hargita-liget északi részén megtekintettük a vulkáni törmelékes kőzetek alkotta feltárást, illetve értelmeztük a Tolvajos-patak környezetföldtani vonatkozásait. Királyfűrdő bejáratánál kedvezett az artézi ásványvíz kút aktív időszaka a kóstolásnak és a jelenség megértésének. Lővétebányán a valamikor bányászott vasérc befogadó közeit figyeltük meg.

Márton Ernő
Székelyudvarhely

(folytatás a következő oldalon)

XXII. OGÉT 2014 Nemzetközi Gépészeti Konferencia

Egy tudományos szervezet életében a szakmai találkozók a tevékenység csúcspontját, a létjogosultságát és a kitűzött célok eléréséhez vezető utat jelentik.

Az EMT Gépészeti Szakosztálya 1990-ben, magával az EMT-vel és a többi szakosztállyal együtt alakult. Az egyik legfontosabb célkitűzésünk a magyar műszaki nyelv ápolása, fejlesztése, a romániai magyar szakemberek összefogása és kapcsolatrendszerének kialakítása az anyaországiakkal. Az elmúlt évek azt bizonyították, hogy ez egy nagyon komplex, egyáltalán nem könnyű feladat, amelyben szükség van összefogásra. A másik fontos célkitűzés, hogy a szaktalálkozók keretében, lehetőség nyíljon a kutatási eredmények bemutatására, melyek szinkronban kell legyenek a tudomány rohamos fejlődésével.

Az eddig lezajlott találkozók tematikája hűen követi a tudomány, az informatika, elektronika, mechanika, egyezően a mechatronika kirobbanó fejlődését, kezdve az anyagtudománnyal, tervezéssel, gyártással és annak irányításával, a megmunkáló gépekkel és rendszerekkel, a minőségbiztosítással, egészen a környezetre való hatásuk vizsgálatáig.

A konferenciák helyszíne bejárta Erdély főbb műszaki egyetemeit, betekintést biztosítva az ott lezajlott oktatási munkára, feltételekre. Így került sor a Kolozsvári Műszaki Egyetemen, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemen, a marosvásárhelyi Petru Maior Egyetemen, a Brassói Transilvania Egyetemen, a nagybányai Északi Egyetemen lezajlott konferenciákra. Minden esetben az egyetem vezetősége, rektora, köszöntötte a munkálatokat, helyet adva a magas tudományos elismerésnek. A többi helyszín neves liceum, vagy fontos történelmi háttérrel bíró intézmény volt.

A mostani nemzetközi gépészeti konferencia, a **XXII. OGÉT 2014**, a nagyszebeni Lucian Blaga Egyetemen zajlott, mely meghitt környezetet biztosított a munkálatoknak.

A konferencia megnyitóját több fontos személyiség tisztelte meg jelenlétével és hozzászólásával, így Claudiu Kifor rektorhelyettes, Carmen Nicula alpolgármester, aki felolvasta Klaus Werner Johanniss polgármester úr köszöntő levelét, Szombatfalvi Török Ferenc, a Szeben megyei munkaügyi főinspektor, méltatva a találkozó fontosságát, jelentőségét, úgy hazai, mint nemzetközi viszonylatban.

Mint minden eddigi OGÉT-on, most is, a jelenlévők között megtaláljuk azon hazai és anyaországi műszaki egyetemek dékánjait, oktatóit, diákjait, doktoranduszait, mint a Kolozsvári Műszaki Egyetem (KME), a Sapientia EMTE Marosvásárhely (SEMTE), a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BMGE), a Miskolci Egyetem (ME), a veszprémi Pannon Egyetem, a győri Széchenyi István Egyetem (GySziE), a budapesti Óbudai Egyetem, a Kecskeméti Főiskola GAMF Kar, MPL Engineering Kft., Szatmárnémeti és más intézményektől.

Dr. Csibi Vencel-József
a MTA külső tagja

(folytatás a következő oldalon)

az EMT elnökhelyettese, a gépészeti szakosztály elnöke

EMT-KONFERENCIÁK

XV. ENELKO – Energetika-Elektrotechnika és XXIV. SzámOkt – Számítástechnika és Oktatás Multi-Konferencia

az EMT Energetika-Elektrotechnika és Számítástechnika
Szakosztályainak közös szervezésében

Időpont: 2014. október 9-12.

Helyszín: Székelyudvarhely, Tamási Áron Elméleti Líceum és
MÚTF Oktatási Központ

Program:

- október 9., csütörtök: érkezés, regisztráció
október 10., péntek: egész napos kirándulás a Székelyudvarhely –
Székelyderzs – Homoródkarácsonyfalva – Kóhalom –
Szászkézd – Segesvár – Székelyudvarhely útvonalon
október 11., szombat:
- délelőtti plenáris előadások
  - délutáni szekció előadások
  - este állófogadás
- október 12., vasárnap: hazautazás

Tematika – SzámOkt:

- Számítástechnika és oktatás
- Algoritmika és programozás
- Informatikai alkalmazások
- Irányítástechnika, automatika, mérés-technika
- Képfeldolgozás és mesterséges intelligencia
- Elosztott és párhuzamos rendszerek, cloud rendszerek
- Hálózati kommunikáció és Internet
- Gazdasági informatika

Tematika – ENELKO:

- Villamos- és hőenergia környezetbarát termelése,
szállítása és elosztása
- Környezetbarát és takarékos energiaátalakítás
- Informatika az energetikában
- Takarékos energiafelhasználás
- Irányítás-, mérés-technika, automatika és vezérlés-technika
- Hálózatbarát áramirányító hajtások

Bővebb információk az EMT kolozsvári titkárságán:
+40-264-590825, 594042, illetve a konferenciák honlapján:
<http://enelko.emt.ro/> és <http://szamokt.emt.ro/>.

Kapcsolattartó személy: Miklós Beáta (beata@emt.ro)

(folytatás az első oldalról)

XXII. OGÉT 2014

A konferencia nivóját, elismerését bizonyítja a Prof. Dr. Tisza Miklós, a Magyar Tudományos Akadémia Anyagtudomány és Technológia Bizottsága elnökségének tagja, Dr. Besenyei Lajos, a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége (MPNSz) elnökének, a Prof. Dr. M. Csizmadia Béla, a Magyar Mérnöki Kamara Pest megyei elnökségének tagja, üdvözlétének, jókívánásának elhangzása is.

A szakmai rész három, nagy érdeklődést kiváltott, plenáris előadással kezdődött:

- Zolcsák József (kutatómérnök, MPL Engineering Kft. Szatmárnémeti):
Műszaki tervezés az autóiparban – 2014
- Prof. Dr. Besenyei Lajos (MPNSz):
A kvantitatív információrobbanás tudományos, társadalmi és gazdasági kihívásai
- Prof. Dr. Molnár András (ME):
100 éves a termikus szórás

A plenáris előadások elhangzása után ünnepi környezetben aláírásra került az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT) és a Magyar Professzorok Nemzetközi Szövetsége (MPNSz) közötti együttműködési szerződés.

A konferencián 140 résztvevő (20 hazai, 119 anyaországi és 1 szlovákiai), öt tudományos szekcióban 104 előadást mutatott be, a következő témákban: Általános gépészet, Anyagtudomány és Technológia, Járművek, Minőségbiztosítás és Környezetvédelem, Számítógépes tervezés (CAD), Fogaskerék-hajtások, Mechatronika és Finommechanika.

A konferenciát követő fogadás alkalmával adtuk át a két **FŐGÉPÉSZ DÍJ**-at, egy-egy hazai és anyaországi szakembernek, akik elősegítették az EMT munkáját és kapcsolatrendszerének fejlődését. Idén **Szauter Ferenc** (GySzIE) világbajnok, és **Zolcsák József** (MPL Engineering Kft.) kutató mérnök részesült elismerésben.

A minden alkalommal szervezett egynapos kiránduláson a résztvevők megcsodálhatták a Szeben környéki történelmi érdekességeket. Ipari szempontból nagy érdeklődést váltott ki a két, jelenleg is működő, a budapesti Ganz Művek gyártotta vízerőmű, egyiket 1901-ben, másikat 1905-ben indították be.

Az eddig lezajlott találkozók kitűnő alkalmat szolgáltattak a sokoldalú kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére, a magyar szakmai nyelv ápolására, ugyanakkor Erdély csodálatos vidékeinek megtekintéséhez is. Mindez megerősít a hitben, hogy jó úton haladunk, folytatni kell a munkát a kitűzött célok eléréséhez.

C. V.-J.

(folytatás az első oldalról)

XVI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia, Székelyudvarhely

A kezdetleges tárnajarat megtekintése után a művészettörténeti, építészeti szempontból is rendkívül gazdag homoródkarácsonyfalvi unitárius templomot és ebéd után a székelyderzsi unitárius erődtemplomot látogattuk meg. Ezt követte a Székelykeresztúron található Sós-kút-fürdő és a szarmata konglomerátumok megtekintése. Az est utolsó feltárási közé tartoztak a fiatfalvi iszapvulkánok, az alsóboldogfalvi agyagbánya és a szejkefürdői ásványvíz kóstolása.

A hosszúra sikeredett, látottakban és élményekben gazdag szakmai kirándulások után a résztvevők a szombati plenáris és szekció előadásokra készültek. A konferencia harmadik napján az előadások a Tamási Áron Gimnáziumban kerültek sorra. A rendezvényt a konferencia elnöke, Wanek Ferenc nyitotta meg. Köszöntők hangzottak el, majd Márton István szólalt fel a generációváltás jegyében. Ezután következtek a plenáris ülések. A plenáris előadásokon a szakmai elitbe tartozó magyar kutatók, magas színvonalú, érdekesítő, új, jelenleg is zajló kutatásait mutatták be. Aktuális témákkal ismerkedhettünk meg Böhm József „Új szemléletű bányászat és nyersanyag-gazdálkodás” és Kékesi Tamás „Értékes fémek kinyerése az elektronikai ipar különleges hulladékaiból kloridos hidro-elektrometallurgiai módszerekkel” előadásában. Luffi Péter „A vulkáni ívek mészkálii közetsorozatainak eredete” című dolgozatát mutatta be. Érdekes és színesen előadott tanulmányt hallhattunk Sylvester Zoltán „Folyók a tengerfenéken: A mélyvízi zagyár-medrek geomorfológiája és rétegtana” és Sztanó Orsolya „Klimaváltozások és lejtőépítési ciklusok a Pannon tóban” bemutatójában.

Délután öt szekcióban 62 előadást kísérhettünk figyelemmel, változatos témákkal, színvonalas tanulmányokkal. A szekció előadásokon nagy volt az érdeklődés a fiatal és tapasztalt szakemberek, diákok bemutatói iránt.

A szombati nap a legjobb diákelőadók díjazásával, jó hangulatú állófogadással és éjfélbe nyúló szakmai-baráti beszélgetéssel zárult. Székelyudvarhelyen megtudtuk, hogy a színvonalas hazai, szakmai konferenciákra továbbra is szükség van és a jövő évi rendezvényt Déva városa látja vendégül.

Egy geológus generáció szárnybontogatásának helyszínén való találkozás jó egészséget, szakmai előremenetelt és jó szerencsét kívánok!

M. E.

EMT-KONFERENCIÁK

VII. Tudomány- és
Technikatörténeti Konferencia

Szilágysomlyó
2014. június 26–29.

A konferencia célja:

- évenkénti rendszerességgel fórumot teremteni a tudomány- (matematika, műszaki- és természettudományok) és technikatörténettel foglalkozó Kárpát-medencei kutatók számára,
- tudományos és technikai örökségünk bemutatását az Európai Kultúrutak mozgalmanak törekvéseihez illeszteni.

Tematikák: matematika és természettudományok története, bányászattörténet, ipartörténet, a technika és technológiák története (ide tartozik például az építészeti technológiák története is).

Jelentkezni lehet: önálló kutatási eredményeket bemutató tudomány- és technikatörténeti előadásokkal vagy poszterekkel a matematika és a természettudományok története, bányászattörténet, ipartörténet, a technika és technológiák történetének bármelyik területéről.

A konferencia programja:

június 26., csütörtök:	– délután regisztráció, elszállásolás
június 27., péntek:	– egész napos szakmai kirándulás
június 28., szombat:	– konferencia megnyitó – előadások – díszvacsora
június 29., vasárnap:	– hazautazás

Kirándulás tervezett útvonala:

Szilágysomlyó–Szilágynagyfalu (református műemléktemplom, MAJOR Miklós sírjának megkoszorúzása)–Szilagybagos (termálfürdő)–Tuszelke (görög katolikus műemlék-fatemplom)–Csucs (vasút-állomás, Boncza–Goga-kastély)–Krasznahorvát (református műemléktemplom)–Kraszna (református műemléktemplom)–Varsolc (Kraszna-víztározó)–Haraklány (kőfejtő)–Sarmaság (a szénbányászat nyomai)–Szilagyolompért (református műemléktemplom, Séra-kúria)–Somlyó-újlak (református műemléktemplom)–Szilágysomlyó (Báthory-vár, római katolikus műemléktemplom).

Jelentkezési határidő: 2014. május 26.

Regisztráció és további információk: <http://tk.emt.ro/>, illetve érdeklődni lehet az EMT kolozsvári titkárságán a +40-264-5904042, 590825 telefonszámokon.

Kapcsolattartó személy: Miklós Beáta (beata@emt.ro).

Szilágysomlyó

Báthory várkelet

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Természetkutató
Diáktábor

Helyszín: Jegenye, Kolozs megye

Időpont: 2014. július 7–12.

Tervezett szakfoglalkozások:

- **Fizika:** játékos kísérleti eszközök készítése, gyakorlati feladatok megoldása
Felelős szaktanár: Dr. Kovács Zoltán, BBTE, Kolozsvár
- **Kémia:** érdekes kémiai kísérletek - fagyott virágok a júliusi melegben, fogkrém készítése elefántoknak, agresszív gumimaci, ujjlenyomat - CSI laboratórium, lángok színezése, kémiai vulkán, hangos kémia
Felelős szaktanár: Dr. Gál Emese, BBTE, Kolozsvár.
- **Földrajz-geológia:** Pányiki-szoros (mágmas telért átmetsző patak, kristályos palák), a Jegenye-i gipsz, Köröső (karszt jelenségek). Mindez terepi megfigyeléshez (kirándulás) kötve.
Felelős szaktanár: Wanek Ferenc, nyugalmazott egyetemi tanár, Kolozsvár.
- **Biológia:** különös növényvilág (természetvédelmi területen élő gipszes talajokat kedvelő növények), pókok, bogarak, madarak vizsgálata.
Felelős szaktanár: Dr. Urák István, Sapientia EMTE, Kolozsvár.

Szabadidős programok:

- kirándulások, sportjátékok
- közösségi játékok
- táborújs

Általános és középiskolás diákok jelentkezését várjuk
2014. június 15-ig! A helyek száma korlátozott!

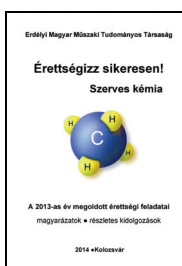
A táborhelyek lefoglalása a 2014. június 15-ig befizetett 100 lejes előleg esetén biztosított!

A táborral kapcsolatban az EMT kolozsvári titkárságán a következő elérhetőségeken lehet érdeklődni: (telefon) 0264-594042, 590825, (mobil) 0744-783237, (e-mail) emt@emt.ro.

Kapcsolattartó személy: Pap Tünde, tunde@emt.ro.

FIRKA Megjelent a FIRKA 2013/2014 – 5. száma

A tartalomról: Búcsúunk Lovas Istvántól • A Tejútrendszer mentén – VIII. • Virtuális valóság – II. • A szilícium és szilíciumtartalmú ásványok – III. • Négyzetes mátrixok forgatása • A labdarúgás fizikája – I. • Tények, érdekességek az informatika világából • Kémia történeti évfordulók – V. • Személyes adataink védelme • Milyen a jó pedagógus? – V. • Honlap-szemle • Alfa-fizikusok versenye • Feladatmegoldók rovata • Híradó • Teszt/felmérő.

Megjelent

Érettségizz sikeresen!

címmel a 2013-as év *szerves kémia* érettségi feladatainak magyarázatát és részletes kidolgozását tartalmazó kiadványunk.

A kiadvánnyal kapcsolatosan érdeklődni lehet az EMT kolozsvári titkárságán a +40-264-5904042, 590825 telefonszámokon.

DIÁKRENDEZVÉNYEK

Verseny Szegeden

– avagy élménybeszámoló –

2014. április 25-27. között Szegeden, a Magyar Kémikusok Egyesületének szervezésében került megrendezésre az Irinyi János Kémia-verseny magyarországi döntője, melyen hat erdélyi diák vett részt.

Hosszas utazás után fáradtan, de boldogan érkezünk meg Szegedre. Még aznap este nézelődünk a városban vacsora után. Szombat reggel korán keltünk, mert a verseny írásbeli szakasza 8 órakor kezdődött. Az írásbeli és a gyakorlati próbák az impozáns Szegedi Tudományegyetem épületében kerültek megrendezésre a gyönyörű Dóm téren. A verseny gyakorlati része délután zajlott. A pipettalabda használatának kitanulmányozása után sikeresen vettük az akadályokat. Büszkéek voltunk arra, hogy azon az erkélyen gyönyörködtünk a környék szépségében, ahol Szent-Györgyi Albert töltötte a pihenőidejét.

Vacsora után a részleges eredményhirdetést megelőzően Dr. Dux László *Az izomműködés kémijára* című előadását hallgattuk. Mindezen izgalmak után (és természetesen a tanárm kísértében) nyakunkba vettük a várost és birtokunkba a játszótérrel ☺.

Sajnálunk, hogy nem tölthetünk több időt Szegeden, mert egy kiváló csapat részei voltunk és természetesen a várost is rendkívül szépnek, nyugodtnak és gondozottnak találtuk.

Résztvevők:

Kísérő tanár: Szabó Ünige,

Székely Mikó Kollégium Sepsiszentgyörgy

Diákok:

Baló Tímea, Márton Áron Elméleti Líceum, Csíkszereda
Dudás Norbert, Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad
Divin Péter, Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad
Csomós Attila, Nagy Mózes Elméleti Líceum, Kézdivásárhely
Simon Ádám, Székely Mikó Kollégium, Sepsiszentgyörgy
Szász Boglárka, Baróti Szabó Dávid Szakközépiskola, Barót

Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulója

– beszámoló –

2014. április 11-12. között került sor az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság által évente megrendezett Öveges József – Vermes Miklós Fizikaversenyek II. fordulójára (erdélyi döntőjére), amelyet idén a kézdivásárhelyi Nagy Mózes Elméleti Líceummal közösen szerveztünk meg.

Pénteken, április 11-én a délután folyamán érkeztek a versenyzők és kísérő tanárai Kézdivásárhelyre, ahol a Gábor Áron Műszaki Oktatói Központ Diákotthonában lettek elszállásolva.

Másnap, a verseny napja a megnyitóval indult, melyet az írásbeli megmérettetés követett. Amíg a diákok a fizika feladványokkal küszködtek, a tanárok városnézésen és múzeumlátogatáson vettek részt.

A verseny után a diákok és tanárai közösen megebédelték, majd amíg a tanárok javították a dolgozatokat a diákok is megtekinthették a város nevezetességeit és ellátogattak a híres babamúzeumba is, majd

Bartha Zsolt, a Nagy Mózes Elméleti Líceum fizika tanára érdekes kísérleteket mutatott be számukra.

A tartalmas versenynap az eredményhirdetéssel zárult, melyet követően többen hazafelé vették útjukat.

A verseny eredményei:

Öveges József Fizikaverseny

VII. osztály

- I. díj: Rüszt Fogarasi Mátyás, Kolozsvár,
János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta
II. díj: Benedek Kristóf, Marosvásárhely,
Unirea Főgimnázium, tanára Kozma Tamás
III. díj: Socaciu Lendvai Márk, Kolozsvár,
János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta

VIII. osztály

- I. díj: Agócs Henrietta, Margitta,
Horváth János Elméleti Líceum, tanára Rend Erzsébet
II. díj: Schram István, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán
III. díj: Drohobeczky Orsolya, Kolozsvár,
János Zsigmond Unitárius Kollégium, tanára Popa Márta
Dicséret: Godra Ádám, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán

Vermes Miklós Fizikaverseny

IX. osztály

- I. díj: Divin Péter, Nagyvárad,
Ady Endre Líceum, tanára Bogdán Károly
II. díj: Scheffler Barna, Szatmárnémeti,
Hám János Róm. Kat. Iskolaközpont, tanára Varga György
III. díj: Vészi Blanka, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára Szász Ágota

X. osztály

- I. díj: Miklós Botond, Négyfalu,
Zajzoni Rab István Középiskola, tanára Simon Ildikó
II. díj: Sütő Ágoston, Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum, tanára László József
III. díj: Sata Bálint, Székelyudvarhely,
Tamási Áron Gimnázium, tanára Székely Zoltán
Dicséret: Scheffler Gergő, Szatmárnémeti,
Hám János Róm. Kat. Iskolaközpont, tanára Szabó Emese

XI. osztály

- I. díj: Székely Attila, Gyergyószentmiklós,
Salamon Ernő Gimnázium, tanára Szász Ildikó
II. díj: Csutak Balázs, Sepsiszentgyörgy,
Székely Mikó Kollégium, tanára Kotta László
III. díj: Fazakas Péter, Zilah, Sylvania
Főgimnázium, tanára László Judit
Dicséret: Máté Rudolf, Zilah,
Sylvania Főgimnázium, tanára László Judit

Ezúton köszönetet mondunk a Nagy Mózes Elméleti Líceum igazgatóságának, és lelkes tanári közösségének a verseny megszervezésében nyújtott segítségükért.

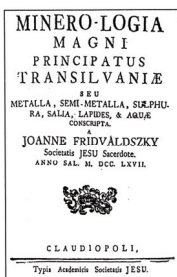
Pap Tünde
programszervező

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti
évfordulók2014. május–június
(földtan–bányászat)

CSAPÓ M. József talajtanász (idegen szóval: pedológus) **Temesvárt** született 1911. március 16-án. Iskoláit szülővárosában járta ki, majd a kolozsvári Ferdinánd Király Tudományegyetemen biológiát tanult. Ezt követően, Kézdivásárhelyre került biológiatanárnak. 1948-ban biológiából doktorált, amikor meghívták a kolozsvári Mezőgazdasági Főiskolára szakmáját tanítani. Itt azonban hamar átnyergelt a földtan felé is húzó, erősen határtudományra, a talajtanra. Nemsokára, **KISS István** (1926–2004) mikrobiológussal is együttműködve, egy jelentős talajtani monográfiát is megírt. Tanulmányai nemcsak hazai, de számos magyarországi lapban is megjelentek. Utolsó átfogó munkája, melyet a szintén pedológiára szakosodott fiával (a későbbi politikussal), **CSAPÓ I. Józseffel** (1938—) közösen írt, már csak halála után egy évvel jelent meg, mert viszonylag fiatalon, 1979. **május 1-én**, épp 35 évvel ezelőtt, **Kolozsvárt**, meghalt.

FRIVALDI FRIDVALDSZKY János (Zólyom 1730–1784. **május 3.** Szepeshely) nem Erdélyi születő, de kolozsvári ténykedésével, és az erdélyi ásványtan korai szakaszában játszott kiemelkedő szerepe révén, nem mehettünk el szó nélkül születésének 230. évfordulója mellett. Egyházi pályát választott. Tanulmányait a jezsuita rend pozsonyi középiskolájában, majd bécsi egyetemén végezte. Itt a legnagyobb hatással rá Johann Heinrich Gottlob **JUSTI** (1717–1771) fiatal tanára volt, kitől gazdasági és természettudományi (így ásványtani) ismereteket szerzett. Mint tudjuk, a 18. században a papok és az orvosok voltak a tanult emberek, akik közül számos, maradandót alkotó természetkutató is lett. Ezeket mondják polihisztoroknak. A sokoldalúság a korabeli értelmiségieknek nem pusztán jellemzőjük volt, szemük előtt ez, mint alkotói ideál lebegett. **FRIDVALDSZKY** is ezek közé tartozott. De mi csak az ásványtani érdeklődésére sarkítunk. A jezsuita oktatásnak kötelezte el magát. Budán, Nagyszombaton, Bazinon, majd Bécsen át vezetett az útja Erdélybe, ahol 1764-ben nevezték ki a jezsuita akadémia tanárána, hol matematikát és mérnöki ismereteket oktatott. Erdélyi útjain (bejárta annak akkori bányavidékeit is) ismerte meg az itteni – többek közt – vasbányászatot és vasműveséget, rögvest, be is vezette (ma úgy mondanánk, választott tantárgyként) a *de natura ferri*-t, melynek keretében nemcsak „anyagismeret”, de ásványtani alapokat is oktatott. Nem sokkal később nekiállt, és dőbenetesen rövid idő alatt befejezte a magyar nyelvterület első ásványrendszertani és topográfiai könyvét, a *Minero-logia magni Principatus Transilvaniae* (1767). Hamarosan, komoly európai visszhangja lett e műnek. Nemsokára e könyve révén, de személyesen is hatott Johann Ehrenreich **FICHEL**re (1732–1795), aki méltó folytatója lett ez irányú munkásságának. Ő viszont nem folytatta. Nem sokkal idézett könyve megjelenése után (1769) visszavonult az oktatásból, kutatásra adta a fejét, de továbbá nem az ásványtan irányában.

SZELLEMY Geyza bányamérnök, geológus (Nemeskosztolány 1849. **május 8**–1909. október 17. Nagybánya) 115 éve született a Felvidéken. Szakmáját a Selmecbányai Bányászati Akadémián szerezte, hol végzése után, három éven át (1872–1875) tanársegédként működött, majd az állami bányászatban, a Nagybányai Bányakapitányságnál vállalt munkát. Egy év kivételével (a boszniai háborúban vett részt), végig hű maradt ehhez a területhez és munkakörhöz, fokozatosan emelkedve a szakmai ranglétrán, méltán megérdemelten. A bányakerület főmérnöki és bányatanácsosi címével halt meg, túl korán, alig töltve be a 60. életévét. Több rendben megírta Nagybánya vidékének földtanát, bányászatát, annak történetét, e mellett számos más tanulmánya jelent meg – elsősorban a *Bányászati és kohászati lapokban*, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület folyóiratában. Mellesleg, ennek az egyesületnek megalakulásától, haláláig volt a nagybányai fiókszervezet titkára.

MAROSI Pál (Marosvásárhely 1925. augusztus 21–1989. **május 10.** Kolozsvár) geológus **MOLTER Pál** (1890–1981) író fiaként látta meg a napvilágot. Iskoláit szülővárosában, a Református Kollégiumban végezte 1944-ben. Egyetemre ugyan Kolozsvárt járt (ahol utolsó évében fizetéses gyakornok volt), de államvizsgáját 1949-ben a Bukaresti I. C. Parhon Egyetemen tette le, mivel akkor már útban volt a Szovjetunió felé, hová doktori ösztöndíjjal mehetett.

A román földtani vezetés, hidrogeológusok hiánya miatt, utasította, álljon rá erre a hiányszakra. Témavezetője Oktavij K. **LANGE** (1883–1969) professzor volt. Miután hazatért, nyugdíjazásáig általános földtant és víz-földtant tanított előbb a Bolyai (1954–1959), majd az egyesített Babeş–Bolyai Tudományegyetemen, docensi rangban. Lendületes hangnemben (nem a legtökéletesebb román tudással) tartott órai sok diák emlékezetében élnek még ma is. Nem volt a sokat közlők táborához tartozó. Néhány hidrogeológiai tanulmánya mellett szeretettel foglalkozott a lösz-kérdéssel is. Az idén december 13-án keritünk sort arra, hogy halálának negyedszázados évfordulóján kegyelettel megemlékezzünk róla.

PÁVAY VAJNA Elek Nagyenyeden született, 1820-ban, nagynevű nemes családba. (Elszegényedett ágú rokonságából való egy másik kiemelkedő magyar geológus: **PÁVAI VAJNA Ferenc** (1886–1964), akiről már korábban írtunk *EMT tájékoztató* XXII/3–4. 1. o.). Felsőfokú diplomáját ő is a Selmecbányai Bányászati Akadémián szerezte, de tudását tovább bővítette Bécsben, Berlinben, Párizsban és Londonban.

Kiváló felkészültségével egy ideig az Erdélyi Múzeum-Egylet múzeumóréként dolgozott, de személyi konfliktusok miatt, távozott. Rövid életének utolsó négy évét a Magyar Földtani Intézet keretében töltötte, de gymorabaja utolsó évében elhatalmasodva, lassan mindenből visszavonult. Nyomatásban nem sok tanulmánya jelent meg, de a Kolozsvár és környékéről 1971-ben, *A Magyar Királyi Földtani Intézet Évkönyve* első kötetében kiadott monográfiája, egymagában elegendő lenne, hogy a szakma berkeiben halhatatlan legyen (a mű megjelenésének századik évfordulóján **BRASÓI FUCHS Herman** (1915–1996) írt méltatóan róla a *Földtani közlönyben*). Másik jelentős tanulmánya, a budai márga tuskébőrűiről, már halála (1874. **május 13.**) után jelent meg. Kisebbs tanulmányait is idézi még a mai szakirodalom. Sajnos, a Torockóról és vidékéről írt műve kéziratban maradt. Emlegett betegségére 1874. május 13-án végzett vele Budapesten.

KOMJÁTSZEGI SZENTKIRÁLYI Zsigmond (Kolozsvár 1804. **május 14**–1870. április 16. Kolozsvár) bányamérnök emlékeit felidézhetjük születése 210. évfordulóján. Róla már szövtünk ebben a keretben (lásd: *EMT tájékoztató*, XXI/3–4. 5–6 o.).

FABINYI Rudolf (Jolsva 1849. **május 30**–1920. március 7. Budapest) vegyész ugyan sem erdélyi születésű, sem nem geológus alapképzettségű, de annak révén, hogy a kolozsvári természettudományos egyetemi oktatás a 19. századvégén kulcsembere volt, valamint, hogy **KOCH Antal** (1843–1927) tanártársa közvetlen ráhatásának következtében számos erdélyi ásványvíz (például: Jegenye, Vízakna), kőzet és ásvány (például: a párvai kaolin, a bácsi-toroki mészkö)

vegyelemzését végezte el, megkerülhetetlen, hogy nevét bevegjük ebbe a sorozatba. Azonban róla, a vegyész **MAJDIK Kornélia** – születése 150. évfordulója alkalmából – méltóan megemlékezett lapunkban (lásd: *EMT tájékoztató* X/10. 1 o.).

KÜRTHY Sándor geológus **Magyarsárdon** született 1853-ban. Nem születése, hanem halála 125. évfordulóján emlékezzünk e tehetséges **KOCH Antal** tanítványra, akit alig 36 évesen ragadt el halálos betegsége 1889. **június 9-én**, szülőfalujában. 1872-ben érettségizett a kolozsvári Református Gimnáziumban. Abban az évben indult a Kolozsvári Tudományegyetem, melynek első hallgatói közt volt ő is. Tanulmányait az egyetemen állami ösztöndíjjal végezte, majd 1876–1878 között, mestere, **KOCH Antal** tanársegéde volt a tanszéken. E két év alatt 5 tudományos dolgozatot közölt, melyek később is forrásértékűek maradtak. Petrográfusként jeleskedett, így őt bízta meg **HERBICH Ferenc** (1821–1887) az EME akkori múzeumőre, hogy a *Székegyföld földtana* című klasszikus művéhez a közzétett elemzéseket elvégezze. Minthogy **HERBICH** még nem tudott jól magyarul, **KOCH Antal**

TÁRSSZERVEZETEINK

Rendezvényei

XXVIII. MicroCAD
Nemzetközi Multi-Konferencia

2014. április 10-11. között Miskolcon, a Miskolci Egyetemen került megrendezésre a XXVIII. Nemzetközi MicroCAD multi-konferencia. A konferencia szervezőinek célja a Közép-európai országok szakemberei számára találkozási fórum biztosítása, információcsere, kapcsolatépítési lehetőségek biztosítása és nem utolsósorban a fiatal kutatók eredményeinek bemutatása. A MicroCAD konferencia, mint vándor konferencia indult a Közép-európai országok szervezésében. Már több mint 10 éve a konferenciát Miskolcon szervezik. A konferencia résztvevői 11 Közép-európai országból érkeztek. A 130 magyarországi résztvevő mellett Lengyelországból 25, Romániából 13 és Szlovákiából 6 egyetemi oktató, tudományos kutató vagy doktorandusz is jelen volt. A többi résztvevő Ausztriából és Németországból 3–3, Horvátországból és Görögországból 2-2, Oroszországból, Ukrajnából és Csehországból 1-1 érkezett.

Romániából a Petrosényi Egyetem, brassói Transilvania Tudományegyetem, Kolozsvári Műszaki Egyetem, kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetem, a Sapientia EMT tanárai, tudományos kutatói és doktoranduszai voltak a konferencia résztvevői.

A tudományos szervező bizottság elnökének Kékesi Tamás rektorhelyettesnek rövid bevezetője után Torma András professzor a Miskolci Egyetem rektora üdvözölte a résztvevőket és megnyitotta a konferencia munkálatait. A megnyitó után a résztvevők meghallgattak három igen érdekes plenáris előadást: Tomas Havlik, a Kassai Műszaki Egyetem professzora: *A fém hulladékok újrafelhasználásának perspektívái*, Szűcs Péter, a Miskolci Egyetem professzora: *Hidrogeológiai role a Kárpát medencében*, Földesi Péter, a Miskolci Egyetem professzora: *A múltból a jövőbe – A stratégiai anyagok kutatása*.

Az ebéd után került sor a résztvevők tudományos munkáinak a bemutatására 15 tudományág keretében. A konferencián mintegy 190 tudományos dolgozat került bemutatásra. A konferencia hivatalos nyelve angol és magyar. A legtöbb résztvevő angolul tartotta meg előadását. Az előadásokat nagyszámú hozzászólás követte. A hozzászólások során a már évek óta megszokott hangulatot, érdeklődést tapasztalhattuk.

A szekciók előadásai a levezető elnök zárásával értek véget. A konferencia első napja az egyetem dísztermében tartott fogadással zárult. Itt a résztvevők az egyetemi ütös hangszerelésű zenekarának rövid programját hallgathatták meg. Vacsora közben Kékesi Tamás, az egyetem rektorhelyettese méltatta két konferencia résztvevő tevékenységét és átadta a tudományos bizottság által megítélt *A microCAD tudományos konferencia díszpolgára* címet igazoló okiratot.

A második napon folytatódott a szekció előadások. Az ebéd után kezdődő kiránduláson először a mezőkövesdi Matyó múzeumot látogattuk meg, majd átmentünk Egerbe. Itt a felújítás alatt álló Eger várát és múzeumot, majd a Katedrális tekintettük meg. Egy rövid borpincelátogatás után következett a borkóstolóval egybekötött vacsora és visszautazás Miskolcra.

Összegzőként bátran állíthatjuk, hogy az idei XXVIII. MicroCAD nemzetközi multi-konferencia egy sikeres és színvonalas rendezvénynek bizonyult.

Dr. Biró Károly-Ágoston

kérésére, KÜRTHY fordította le e mű nagy részét magyarra. Egyetlen, a magmás közetanban is túlmutató tanulmányát kalotaszegi szülőfaluja környékének földtanáról közölte.

SVAICER (SVÁJCZER) Gábor (Kassa 1784, június 11–1845. augusztus 4. **Nagybánya**) bányamérnök emléket szünetese 230. évfordulóján elevenítjük fel. 1804–1807 közt tanult a Selmecbányai Bányászati Akadémián, majd külföldi tanulmányútja után Felvidéken állt munkába. 1818-ban kinevezték Nagybánya bányaműszaki felügyelőjévé, ahol az akkor leromlott állami bányászatot rendbe szedte, fellendítette.

Így kapta meg az akkori legnagyobb magyarországi bányakerület, a Selmecbánya központtal működő alsó-magyarországi kamaragrófság vezetői tisztségét. Számos modernizáló technológiát vezetett be, a bányatérképészést teljesen új alapokra helyezte. 1834–1844 között az egykori alma mater, a Selmecbányai Bányászati Akadémia irányítását bízták kezeire. Az ő oktatói keze alól került ki PÉCH Antal (1822–1895), a legnagyobb magyar bányásznak tartott utódja is. Szlovákosított névvel, tavaly féldomborművel ékesített emléktáblát avattak tiszteletére Kassán, a június 6–9. között zajló Európai Bányász-Kohász Találkozóon, hol az OEMKE meghívására, az EMT egy csoportjával jelen lehettem.

Valeriu LUCCA (1901. április 13. **Mészkö-1969. június 19. Kolozsvár**) az erdélyi román földtan egyik kiemelkedő alakja. Ősei olasz kőfaragók voltak, akik a mészköi kőbányánál találták meg jövőjüket, innen olasz családnéve. Iskoláit Tordán végezte (1919), majd a Kolozsvári Ferdinand Tudományegyetemen tanult 1920–1925 között, Ion POPESCU VOITEȘTI (1876–1944) professzor vezetésével (kinek II. évtől tanársegéde volt). Diplomadolgozatában szülőfaluja közvetlen környékének földtanát tárgyalta. Ezt követően, külföldi tanulmányútra indult (1926–1929), így Strasbourg és London egyetemeken képezte tovább magát. Hazatérte után a brádi Mica Társulat szolgálatába állt, hol 20 éven át dolgozott. Itteni ténykedése alatt sok értelep újraértékelését végezte el, így nyitották újra, az ő javaslatára, például a dévai rézbányát, mely Románia legjelentősebb réztelepe lett. Ezt követően, a Kolozsvári Babeş, majd Babeş-Bolyai Tudományegyetem tanára lett 1944-től, haláláig. Hátrahagyott szakirodalmi munkái jobbára érteleptani témájúak, de például első dolgozata a coccolithophoridae egysejtű mészvázas algák rétegtani használhatóságát taglalta.

2001-ben, születése 100. évfordulóját emlékkonferenciával ünnepelte a kolozsvári egyetem.

2001-ben, születése 100. évfordulóját emlékkonferenciával ünnepelte a kolozsvári egyetem.

PRUGBERGER József (Nagybánya 1818. május 16–1889. június 25. Karva) bányamérnök emléket már tavaly májusban felidéztek (*EMT tájékoztató XXIV/5–6. 5 o.*). Most halálának 125. évfordulóján elevenítjük újból azt fel.

Wanek Ferenc

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik:	Horváth Erika, Miklós Beáta Pap Tünde, Prokop Zoltán
Cím:	Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút (Magyar u.) 116. sz.
Postacím:	400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.
Tel./fax:	0264-590825; 0264-594042; 0744-783237
E-mail:	emt@emt.ro
Honlap:	http://www.emt.ro

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140